

Posudek školitele

Název práce: Divadlo a nová média, nová média ve složkách/komponentech divadelního díla

Autorka: Barbora Haplová

Diplomová práce Barbory Haplové je věnována zajímavé problematice, zkoumání způsobů, jakými se nová média mohou integrovat do divadelního představení. Konkrétněji bychom mohli říct, že jejím úkolem bylo stopovat, za jakých podmínek se použití nových médií na divadle stává významuplné pro výsledný tvar daného divadelního díla.

V rámci tohoto úkolu autorka postupuje systematicky a logicky. Nejprve se snaží vymezit problematický pojem nových médií a stanovit jeho základní rysy. Zde se opírá především o analýzy Lva Manoviche a představuje jeho pět základních rysů nových médií – číselnou reprezentaci, modularitu, automatizaci, variabilitu a kulturní překódování. Tato kapitola je dále obohacena odkazy k dalším autorům, zabývajících se problematikou nových médií jako jsou Vilém Flusser, Jakub Macek či Jay David Bolter, a Richard Grusin. V druhém kroku autorka představuje charakteristiky základních složek divadla, tak jak byly tematizovány v české divadelní teorii dvacátého století. Vychází zde především z pojetí složek divadelního díla, tak jak je ve svých dílech rozpracovali Otakar Zich, Jiří Veltruský a Jan Mukařovský a následně přejímá terminologii Jaroslava Etlíka, který na uvedené autory navazuje, používá však v této souvislosti pojem komponenty divadelního díla. Autorka oprávněně zdůrazňuje nesamostatnost významu jednotlivých složek divadelního díla a poukazuje na divadelní dílo jako komplexní typ znaku, kterého se účastní všechny jeho složky/komponenty. V následujících úvahách pak přebírá rozlišení Jaroslava Etlíka na herecký komponent, zvukový komponent, vizuální komponent a divácký komponent. Na základě představené terminologie se pak snaží ukázat, jaké může použití nových médií jednotlivé divadelní komponenty ovlivňovat. Tyto způsoby ovlivňování jsou následně konkretizovány ve třech případových studiích, ve kterých autorka rozebírá použití nových médií ve třech divadelních představeních – „NICK“, „Eleusis“ a „The Game“. Na těchto konkrétních případech tedy ukazuje, kdy se použití nových médií stává integrální součástí významu díla a kdy je pouhou ozdobou, kterou je možné nahradit jinými typy technologií.

Tento postup výkladu považuji za oprávněný, domnívám se, že autorka představila teorie se kterými pracuje bez větších zkreslení a ukázala, že je schopná s nimi kreativně pracovat s ohledem na svůj cíl. Přesto práce vykazuje i některá sporná místa. Jedním z nich je klíčový pojem „integrace“. Hned na začátku své práce (s. 9–10) autorka tvrdí:

„Poté, co jsem se vrátila do Čech, jsem se snažila hledat divadelní inscenace, které by pracovaly s novými médii obdobně. Často jsem se ale setkávala s díly, která s novými médii pracovala okrajově, ať už ve smyslu použití projekce jako dekorace, pro její vizuální efektnost nebo využití zvukové nahrávky hlasu coby vyplnění času přestavby. V těchto případech na mne nová média působila někdy nadbytečně a nekoherentně se zbytkem divadelního tvaru. V

průběhu získávání těchto zážitků jsem si v duchu vytvořila velmi nekonkrétní a mlhavou stupnici, ze které se později stala ‚škála integrace nových médií do divadelního díla‘. Na jednom jejím konci by se nacházelo prosté použití mikrofonu pro amplifikaci zvuku a na druhém zmíněné dvě londýnské produkce.“

V tomto citátu autorka mluví o určité škále integrace nových médií do divadelního díla. Pojem integrace zde používá ve dvou smyslech. Jednak ve smyslu koherentního zapojení nových médií do celku divadelního díla („[v] těchto případech na mne nová média působila někdy nadbytečně a nekoherentně se zbytkem divadelního tvaru“), jednak ve smyslu sofistikovanosti použitých novomediálních prvků („[n]a jednom jejím konci by se nacházelo prosté použití mikrofonu pro amplifikaci zvuku a na druhém zmíněné dvě londýnské produkce“.). Kolísání mezi těmito dvěma významy je pak možné sledovat i v dalším textu. Mohla by autorka u obhajoby naznačit rozdíly i vztahy těchto dvou použití pojmu „integrace“? Dalším možným tématem by mohla být u obhajoby otázka, zda je použití mikrofonu podle Manoviche opravdu novomediálním prvkem. Jistou slabinou práce je podle mého názoru i to, že Manovichovy principy nových médií nejsou více využity v následujících částech práce.

Navzdory výše uvedeným problémům diplomovou práci Barbory Haplové považuji za zdařilou a napsanou čtivým jazykem. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat kvalifikačním stupněm C. Pokud se autorka kreativně vyrovná s případnými námitkami oponenta, nebránil bych se známku zlepšit na B.

1. 9. 2017

České Budějovice

Martin Kaplický